

Rekomendowane kierunki działań samorządów w perspektywie finansowej 2007-2013 przy stosowaniu formuły PPP

Prezentacja na Konferencję Śląskiego Związku Gmin i Powiatów na temat
polityki miejskiej w kontekście polityki spójności UE w latach 2007 - 2013

Katowice, 11-12 stycznia 2007

Jan Friedberg, Paweł Malinowski, Michał Urbankowski

*Ernst&Young, Warszawa
Business Advisory*

Podsumowanie dotychczasowej współpracy sektora publicznego i prywatnego

Dotychczasowa współpraca jest nieefektywna, ze względu na:

- Nie zawieranie kontraktów długoterminowych przez jednostki samorządu terytorialnego na świadczenie usług przewozowych
- Sektor publiczny finansuje 100% nakładów inwestycyjnych oraz partycypuje w kosztach eksploatacji w okresie trwania projektu
- Słaby nadzór i nieaktywni wyborcy nie wywierają presji na poszukiwanie innych niż tradycyjne metody realizacji projektów

Dotychczasowa współpraca jest ograniczana, m.in. ze względu na:

- Limity zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego
- Ostre wymogi formalne
- Brak doświadczeń i niechęć do nowinek w zakresie zarządzania
- Brak ustabilizowanych strategii rozwojowych

Kluczowe cechy umowy PPP

PPP jest umową:

- pomiędzy partnerem publicznym i prywatnym wybranym w drodze przetargu,
- długoterminową – nawet na okres 30 lat,
- w której podmiot prywatny angażuje kapitał własny i realizuje zadania inwestycyjne bądź usługowe sektora publicznego,
- dzielącą ryzyka partnerstwa według zasady: tego ryzyko, kto lepiej sobie z nim radzi.

Dlaczego PPP?

- Zapewnia przejrzystość i konkurencję w dostępie do rynku
- Umożliwia szybką realizację programów rozwoju i modernizacji infrastruktury / innych zasobów majątkowych / usług w określonym czasie
- Zwiększa skalę i efektywność wykorzystania prywatnych kapitałów do rozwoju sektora publicznego
- Pozwala optymalizować koszty inwestycji i eksploatacji realizowanego przedsięwzięcia (pełny cykl życia projektu)
- Zapewnia „*value for money*” – lepszą wartość (opłacalność) rozumiana jako:
  - ⤵ maksymalizacja usług publicznych za rozsądną cenę i w uzasadnionych kosztach
  - ⤵ minimalizacja kosztów przy zapewnieniu usług na akceptowalnym poziomie

Cechy współpracujących stron w PPP

■ Partner Prywatny

- ⤵ Ryzykuje środki prywatne, nadzorowane przez akcjonariuszy
- ⤵ Wejście w PPP jest jedną z możliwych aktywności na konkurencyjnym rynku
- ⤵ Dysponuje doświadczeniem biznesowym
- ⤵ Posiada wiarygodność kredytową w prywatnych bankach
- ⤵ Jest operatywny, procedury wewnętrzne są elastyczne i szybko egzekwowane

■ Partner Publiczny

- ⤵ Dysponuje środkami publicznymi, za które odpowiada przed wyborcami i instytucjami kontrolnymi
- ⤵ Ma publiczne zobowiązania wobec mieszkańców, instytucji i podmiotów gospodarczych
- ⤵ Często jest regulatorem rynku
- ⤵ Może mieć dostęp do środków UE
- ⤵ Stwarza ryzyko polityczne (zmienność organów, brak doświadczenia i poczucia odpowiedzialności)

Podział zadań w PPP

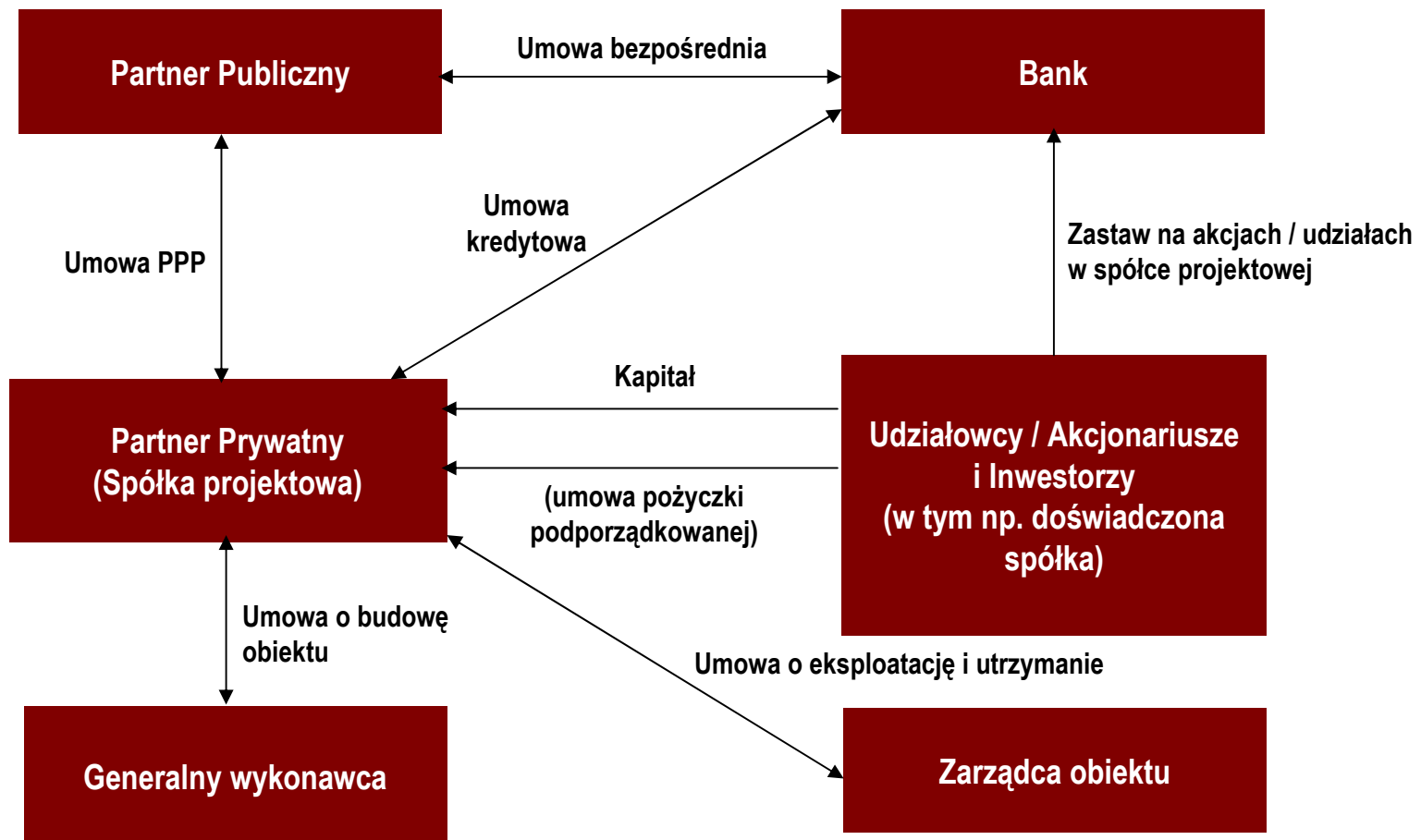
■ Partner Prywatny

- ⤵ Wykonuje zadanie będące tradycyjnie domeną sektora publicznego
- ⤵ Odpowiada za projektowanie, budowę i eksploatację projektu
- ⤵ Odpowiada za zapewnienie finansowania projektu, we współpracy z sektorem publicznym
- ⤵ Odpowiada za dotrzymanie wcześniej ustalonych standardów, jest rozliczany z efektu

■ Partner Publiczny

- ⤵ Określa warunki ramowe projektu oraz wymagany poziom standardów (technicznych, usługi, etc.)
- ⤵ Kontraktuje partnera prywatnego do realizacji projektu w drodze konkurencyjnej procedury
- ⤵ Zapewnia finansowanie wspomagające (np.: fundusze unijne)
- ⤵ Monitoruje zgodność wykonania projektu z kontraktem oraz dotrzymanie uzgodnionych standardów

Struktura Projektu PPP

Główne korzyści z PPP

Pomiar efektywności

Pomiar efektywności i system motywowania są integralną częścią PPP i zapewniają wysokiej jakości usługi świadczone przez sektor prywatny w ramach PPP w relacji do ceny.

Zarządzanie przez cele

Usługi dostarczane przez prywatny sektor określone są poprzez cele, które muszą być spełnione. Wynagrodzenie podmiotu prywatnego uzależnione jest od ich jakości i terminowości dostarczenia.

Długoterminowe kontrakty

Kontrakt obejmuje koszty całego okresu użyteczności obiektu, co jest kluczowym czynnikiem decydującym o najbardziej efektywnym wykorzystaniu zaangażowanych środków.

Dostarczający usługę podmiot prywatny jest zainteresowany optymalizacją kosztów w czasie całego cyklu inwestycji i eksploatacji obiektu.

Główne korzyści z PPP (c.d.)

Transfer ryzyk

W kontraktach PPP dokonuje się przeniesienia ryzyk na tę stronę umowy, która będzie najlepiej zarządzała danym ryzykiem.

Kwalifikacje sektora prywatnego

Zdolności zarządzania projektem i inne kwalifikacje sektora prywatnego w zakresie dostarczania efektywnych całościowych rozwiązań są uznawane za krytyczny czynnik sukcesu PPP

Konkurencyjność

Podstawą uzyskania korzystnej relacji wartości usługi do ceny jest konkurencyjność procesu wyboru partnera do PPP.

Typowa alokacja ryzyka w PPP

- Ryzyko sektora publicznego:
  - ⤵ Planowanie przedsięwzięcia / uzyskanie akceptacji / dostępność nieruchomości
  - ⤵ Zmiany (standardy, wymagania klienta itd.)

- Ryzyko sektora prywatnego:
  - ⤵ Projektowanie i budowa (koszt, czas, protesty)
  - ⤵ Testy i rozpoczęcie eksploatacji
  - ⤵ Obsługa i utrzymanie (koszt, czas, pozostałe warunki)
  - ⤵ Finanse (stopy procentowe, inflacja, dochody)
  - ⤵ Nie dyskryminujące zmiany prawa

Główne kryteria wyboru Partnera (z propozycją rankingu)

- Doświadczenie i sytuacja finansowa Partnera i jego akcjonariuszy
- Atrakcyjność techniczna i technologiczna oferty
- Terminy realizacji inwestycji
- Poziom ceny za zakup/budowę i eksploatację
- Poziom i forma oczekiwanego zewnętrznego wsparcia finansowego
- Stopień akceptowalności projektu umowy PPP
- Stopień realizacji i zapewnienia minimalnych standardów usług

Kluczowe zasady racjonalnych projektów

- Projekt wynika z [formalnie przyjętych] **zasad polityki**: unijnej - krajowej – regionalnej – lokalnej
- Projekt jest **efektywny** ekonomicznie i wykonalny finansowo
- Projekt uzyskuje **wsparcie społeczne**, ewentualne protesty są wyjaśnione na gruncie prawa; niemniej dąży się do negocjacyjnego rozwiązywania sporów
- Projekt uzyskuje **wsparcie w procedurze konkurencyjnej**, opartej na możliwie mierzalnych kryteriach

Lista kontrolna logiki planowania

- jaki problem ma być rozwiązany (definicja),
- jaki jest istniejący i potencjalny rynek klienta i wykonawcy / usługodawcy
- otoczenie - jacy są potencjalni „aktorzy”, którzy mogą pomóc w rozwiązaniu problemu, a także którzy mogą być stroną utrudniającą (zainteresowani niepowodzeniem bądź „etatowi utrudniacze”),
- jakie jest dostępne pole rozwiązań,
- jaki jest horyzont czasowy i potencjalne źródła finansowania oraz skala ich zasobów,
- jak należy ukształtować system zarządzania dla osiągnięcia sukcesu.

Istota strategii / polityki w kształtowaniu projektów:

**Wyrazem jakiej strategii / polityki
ma być nasz projekt?**

Uwarunkowania przygotowania przedsięwzięcia

- **Jasne określenie celów** do osiągnięcia i ich zgranie z polityką sektora publicznego
- **Realistyczne planowanie**: partner prywatny zastąpi podmioty publiczne, co nie „tworzy” nowych środków czy możliwości, jedynie stwarza szansę wyższej sprawności i dostępu do kapitału, technologii i *know how* oraz mechanizmów skutecznego zarządzania
- **Rozwiązanie wszystkich problemów przed uruchomieniem procedur** przetargowych na partnera prywatnego; zapewnione prawdopodobieństwo otrzymania uzgodnień i pozwoleń
- **Zapewnienie wsparcia sektora publicznego** - odrzucenie pozycji władzy, a przyjęcie pozycji klienta, zainteresowanego sukcesem

Uwarunkowania przygotowania przedsięwzięcia

- kilka uwag praktycznych

- Projekt musi wynikać ze stabilnej polityki administracji: tylko głęboko przemyślane i uzgodnione wielostronnie przedsięwzięcia mogą być poddane systemowi PPP
- Jasno sformułować oczekiwania, przede wszystkim użytkowe, ekonomiczne i finansowe (są między sobą ściśle powiązane!)
- Z tego powodu w przetargu czynnik cenowy winien być ściśle związany z parametrami użytkowymi. Należy to oprzeć na wiarygodnym modelu finansowym projektu.
- Nie przesadzać z szczegółowymi wymaganiami technicznymi – pozostawić je konkurentom do zaoferowania w procedurze przetargu
- Kluczowa jest wieloletnia umowa PPP – musi być realistyczna, wystarczająco precyzyjna ale z pozostawieniem elastycznych mechanizmów zmian
- Umowie musi towarzyszyć czynnik zaufania i wiarygodności partnerów, stąd umowa powinna być możliwa do stosowania przez długi okres (nawet do 30 lat)

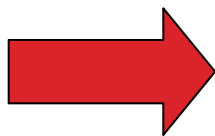
Kto powinien uczestniczyć w transakcji po stronie publicznej?

- Leader Projektu ze strony publicznej
- Wewnętrzny zespół ds. finansowania
- Wewnętrzny zespół ds. technicznych
- Doradcy Zewnętrzni → Wiedza i doświadczenie w zawieraniu podobnych transakcji
  - ↳ Doradcy Finansowi
  - ↳ Doradcy Techniczni
  - ↳ Doradcy Prawni

Model Finansowy – jakość danych

Należy się upewnić, że posiadamy aktualne dane:

- Warunki techniczne, parametry, standardy
- Badania geotechniczne i geologiczne
- Badania runku użytkowników / klientów systemu
- Aktualne dane nt. kosztów projektu, np. zarządzania i administracji, eksploatacji, etc.

Wyniki modelu zależą krytycznie od dobrej jakości danych wejściowych!

Zastosowanie modelu jest kluczowe dla zawarcia racjonalnego kontraktu.

Uwarunkowania eksploatacji przedsięwzięcia

- Ścisła kontrola uzyskiwanych efektów projektu od strony:
  - ⤵ kosztów
  - ⤵ parametrów użytkowych (np. czas podróży w transporcie, jakość wody itp.),
  - ⤵ poziomu satysfakcji użytkowników / klientów
- Analizowanie sytuacji na bieżąco i reagowanie na zmiany warunków zewnętrznych, takich jak:
  - ⤵ przepisy nadrzędne,
  - ⤵ zachowania użytkowników i klientów
  - ⤵ Pojawianie się na rynku nowych technologii i innych możliwości usprawnień

Uwarunkowania eksploatacji przedsięwzięcia

O co należy dbać, a czego unikać:

- Kontrakt wieloletni PPP musi podlegać aktualizacjom – należy dbać bieżącą obserwacją i sprawnie reagować na zmiany. Dlatego projekt PPP musi mieć stały Zespół Projektowy w zlecającej administracji publicznej
- Nie oczekiwać, że tylko partner prywatny będzie w tym aktywny
- Należy traktować umowę PPP jako przeniesienie dotychczasowego zadania administracji do innego rodzaju podmiotu; nadal jednak jest to zadanie publiczne, za którego efektywne wykonywanie odpowiada formalnie (i politycznie) administracja publiczna. Ewentualne niepowodzenie obciążą obie strony!
- Starannie dobierać doradców i konsultantów, szczególnie w okresie początkowym, kiedy niewielu z nich posiada praktyczne doświadczenie
- Z należyta ostrożnością badań oferty poszczególnych podmiotów – czy zostały dobrze zrozumiane warunki, czy znane są uwarunkowania polskie i kultura prowadzenia działalności gospodarczej

Dziękujemy za uwagę!

Zespół Projektów Infrastrukturalnych E&Y

Marcin Borek – Partner

marcin.borek@pl.ey.com

Jan Friedberg – Dyrektor

jan.friedberg@pl.ey.com

Paweł Malinowski – Menedżer

pawel.malinowski@pl.ey.com

Michał Urbanowski – Menedżer

michal.urbanowski@pl.ey.com

www.pl.ey.com

Tel.: 22 557 66 25

Rondo ONZ 1

Fax: 22 557 70 01

00-124 Warszawa